

%20%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 02.12.2019).

6. Ізарова І. О., Притика Ю. Д. Спрощене позовне провадження цивільного судочинства України: виклики першого року застосування в судовій практиці. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 145. С. 51–67. URL: <http://oaji.net/articles/2019/3229-1568026851.pdf> (дата звернення 02.12.2019).

7. Комаров В. В. Вчення про предмет цивільного процесуального права. *Право України*. 2017. № 5 С. 102–111. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2017_5/5-2017-11/ (дата звернення 02.12.2019).

Акімова Анастасія Олександрівна,

помічник голови Малиновського районного суду м. Одеси

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ СМЕРТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В ПОРЯДКУ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Вирішальною підставою для виникнення правовідносин спадкування є факт смерті спадкодавця, підтверджений у встановленому законом порядку.

Законом України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» визначено, що смерть підлягає державній реєстрації в органах реєстрації актів цивільного стану за останнім місцем проживання померлого, за місцем настання смерті або за місцем поховання.

Державна реєстрація смерті проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану на підставі: документа встановленої форми про смерть, виданого закладом охорони здоров'я або судово-медичною установою; рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час або про оголошення її померлою [1].

Чимало громадян України, з об'єктивних причин або власних переконань, залишилися мешкати на тимчасово окупованій території, але потім померли. В подібних випадках в громадян України виникає проблема із отриманням свідоцтва про смерть особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України.

Отримані особою на тимчасово окупованій території документи (довідка про причину смерті; лікарське свідоцтвом про смерть) не приймаються

відділами реєстрації актів цивільного стану для реєстрації факту смерті та не є дійсними, адже видані на території, тимчасово непідконтрольній Україні. Внаслідок чого, потенційний спадкоємець отримує від органу реєстрації актів цивільного стану відмову у проведенні державної реєстрації смерті, що в свою чергу, буде підтвердженням для суду неможливості захисту прав в позасудовому порядку.

Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 315 Цивільного процесуального кодексу (далі - ЦПК) України, суд розглядає справи про встановлення факту смерті особи в певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту смерті [2].

За таких обставин встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території стало досить поширеною категорією справ окремого провадження в практиці українського судочинства.

Розгляд заяв про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України підсудні усім судам, які знаходяться на підконтрольній території України.

Чинне цивільне процесуальне законодавство встановлює вичерпний перелік осіб, які можуть звернутися до суду із заявою про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території. До числа заявників законодавець відніс виключно родичів померлого, втім не обмежив їх у праві діяти через своїх представників.

Доказове підґрунтя у справах даної категорії є досить обмеженим, що зумовлює приділення особливої уваги доказам під час їх розгляду. Основними засобами доказування, які відповідають критерію належності, можуть бути: виписка з медичної карти амбулаторного хворого; договір на замовлення і організацію заховання; фотознімки з місця поховання; звуко- і відеозаписи; висновки експерта; пояснення заінтересованих осіб, їхніх представників; показання свідків.

Варто зазначити, що у практиці Міжнародного суду ООН стосовно окупованих територій визначені «намібійські винятки»: документи, видані окупаційною владою, повинні визнаватися, якщо їх невизнання веде за собою

серйозні порушення або обмеження прав громадян. Так, недійсність не може бути застосовна до таких дій як, наприклад, реєстрація смертей.

Застосування «намібійських винятків» дозволяє судам України приймати до уваги та у якості доказів свідоцтво про смерть, видане на тимчасово окупованій території.

Ще однією особливістю судового провадження за даною категорією справ є стислість встановлених процесуальних строків.

Заява про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території розглядається судом невідкладно з моменту надходження такої заяви до суду.

Разом з тим невідкладність розгляду справи не передбачає її розгляд відразу, оскільки до розгляду справи суду потрібно здійснити процесуальні дії, без вчинення яких розгляд справи судом не є можливим, для чого необхідний певний проміжок часу.

Негайній видачі підлягає й копія рішення, ухваленого за результатами розгляду заяви, після проголошення його повного тексту. Очевидним є те, що за подібних обставин оперативності норма ч. 6 ст. 259 ЦПК України, якою встановлено десятиденний строк для складання повного рішення застосуванню не підлягає.

Частина 4 статті 317 ЦПК України, в свою чергу, встановлює негайність виконання судових рішень, ухвалених у справах про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України. Копія рішення про встановлення факту смерті підлягає направленню судом до відділу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем постановлення рішення для державної реєстрації смерті.

Для отримання свідоцтва про смерть заявник має подати копію рішення суду про встановлення відповідного факту до найближчого відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Список використаної літератури:

1. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 38, Ст. 509.
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 16. Ст. 11.